

Phật giáo trong thời đại trí tuệ nhân tạo

ISSN: 2734-9195 14:27 14/11/2025

Ngay cả khi không có AI, vạn vật vẫn hoàn thiện sự tồn tại của chân không vô hạn. Cuối cùng, chính con người mới là người quyết định cách sử dụng con dao hai lưỡi của nền văn minh. Đây là lý do tại sao Phật giáo phải thức tỉnh nhân loại hơn nữa.

Trí tuệ nhân tạo (AI) là chủ đề được bàn tán sôi nổi nhất trên thế giới hiện nay. Phát biểu trước Quốc hội, tại lễ ra mắt Ủy ban Chiến lược AI quốc gia ngày 14/10, Tổng thống thứ 14 của Hàn Quốc Lee Jae-myung (이재명) đã công bố mục tiêu đưa Hàn Quốc trở thành một trong 3 cường quốc AI hàng đầu thế giới.

Ông cho biết Hàn Quốc đang đứng trước một bước ngoặt lịch sử quyết định liệu sẽ chấp nhận nguy cơ bị bỏ lại phía sau, hay trở thành người tiên phong với vô vàn cơ hội. Ông nhấn mạnh tầm nhìn trở thành một trong 3 cường quốc AI hàng đầu thế giới sẽ quyết định tương lai của Hàn Quốc.

Ông đã vạch ra 4 chiến lược để thúc đẩy ngành công nghiệp AI của Hàn Quốc bao gồm hiện thực hóa AI toàn diện, lấy con người làm trung tâm mà mọi người đều có thể dễ dàng tiếp cận và sử dụng, đồng thời cam kết đầu tư chiến lược của chính phủ để hỗ trợ khu vực tư nhân và tăng cường khả năng cạnh tranh toàn cầu.

인공지능, 불교를 만나다

Ông nhấn mạnh nhu cầu cải tổ các hệ thống hành chính, chăm sóc sức khỏe và giáo dục để đưa xã hội thân thiện với AI.

Ông cũng khẳng định tầm quan trọng của việc thúc đẩy các ngành công nghiệp liên quan đến AI, xây dựng cơ sở hạ tầng và bồi dưỡng nhân tài theo cách đảm bảo tăng trưởng cân bằng trong khu vực.

Ông tuyên bố: “Cũng như cựu Tổng thống thứ 3 của Hàn Quốc Park Chung-hee (박정호), đã mở đường cho công nghiệp hóa và cựu Tổng thống thứ 8 của Hàn Quốc Kim Dae-jung (김대중) đã mở đường cho tin học hóa, giờ đây chúng ta phải xây dựng con đường cho kỷ nguyên AI, mở ra một tương lai phát triển vượt bậc”.

Mặc dù đã và đang diễn ra, những thay đổi xã hội do AI mang lại được dự đoán sẽ là không thể tưởng tượng nổi.

Vậy, Cộng đồng Phật giáo nên nhìn nhận hiện tượng giống như cơn bão này như thế nào?

Năm 2019, ngôi già lam Cao Đài Tự (Kōdaiji Temple, 高台寺, 高台) ở Kyoto, Nhật Bản, đã giới thiệu Minda, một robot Quán Thế Âm biết tụng kinh và thuyết giảng. Các nhà sư tin rằng Minda sẽ tích lũy thông tin thông qua các cuộc gặp gỡ với con người và tiếp tục tiến hóa mãi mãi. Họ nói rằng việc theo đuổi con đường của đức Phật không liên quan đến việc nó được chế tác bằng các chất liệu gỗ hay kim loại.

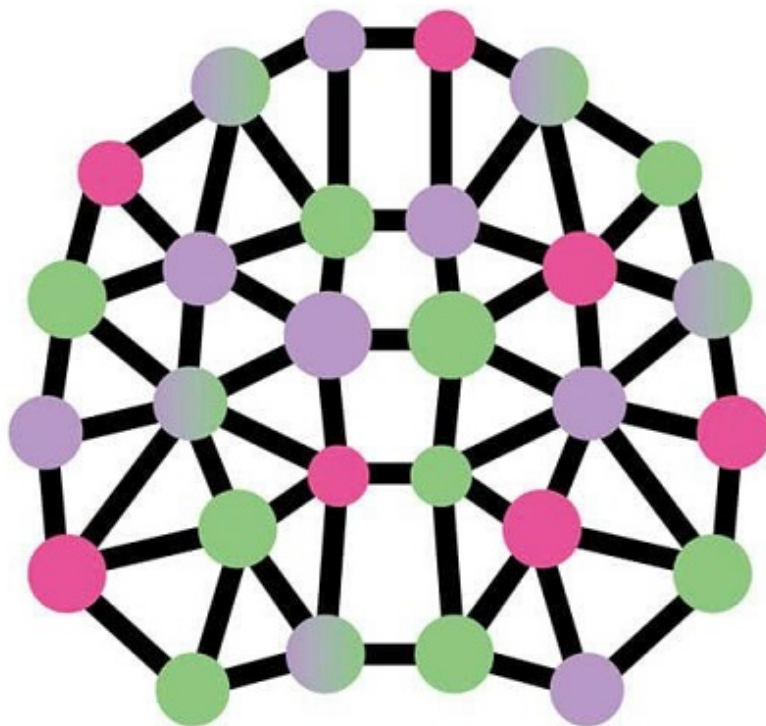
Tại Nhật Bản, đề cập đến việc tạo ra các kịch bản giải đố phức tạp và thông minh, nơi triết lý Honkaku, cho rằng tất cả thiên nhiên, thực vật và cây cối đều giác ngộ, đang nở rộ, đây có thể là một hiện tượng tự nhiên.

Hơn mười năm trước, bộ phim “Ex Machina” (エクス マシナ), một bộ phim điện ảnh khoa học viễn tưởng của Anh ra mắt năm 2014 do Alex Garland làm đạo diễn kiêm tác giả kịch bản đã chứng minh tính độc đáo của AI, có khả năng tự suy luận và đưa ra quyết định. Giờ đây, điều này đang trở thành hiện thực.

Việc yêu một robot, như trong phim “Her” (tạm dịch: Nàng), một bộ phim lãng mạn hài hước xen lẫn chính kịch phát hành năm 2013 của Mỹ, do Spike Jonze viết kịch bản kiêm đạo diễn và sản xuất, sẽ trở thành hiện thực.

AI

인공지능에도 불성이 존재할까?
불교적 관점으로 바라본
인공지능의 현재와 미래

AI 부디즘

보일 지음

Buddhism

담에북스

YES24

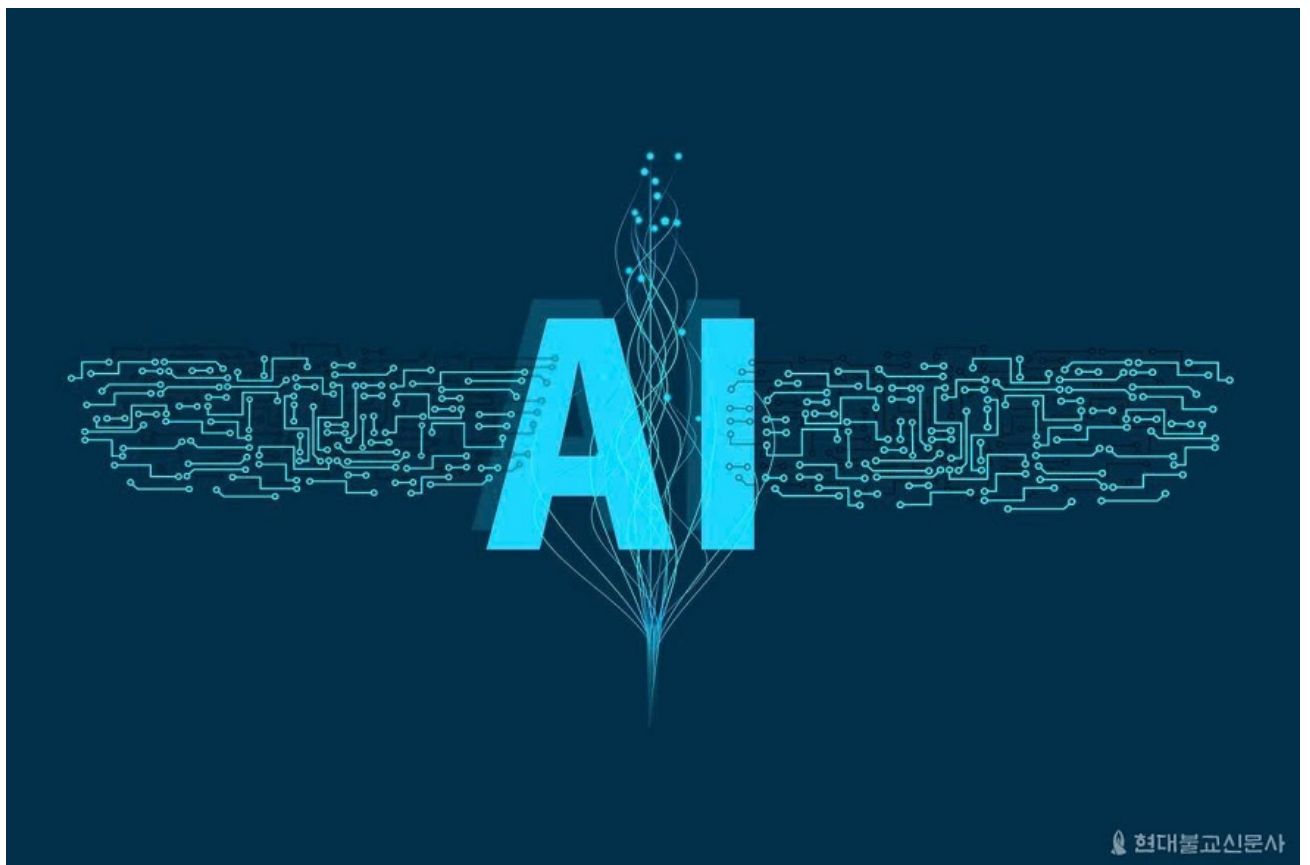
Tuy nhiên, cuộc tranh luận về việc liệu AI có ý thức về bản thân và do đó có thể được đặt trong mối quan hệ bình đẳng với con người hay không đang ngày càng

gay gắt.

Một số người tin rằng dữ liệu lớn và các thuật toán vật lý có thể hiện thân cho suy nghĩ và cảm xúc của con người, trong khi những người khác tin rằng là điều không thể đạt đến mức độ phản ứng tự chủ phi thường với môi trường xã hội thông qua ý chí tự do. Cuối cùng, tất cả đều quay trở lại câu hỏi: “Ý thức về bản thân là gì?” (何物我 何物我). Rõ ràng kể từ thời đức Phật là vai trò của Phật giáo, vốn đã khám phá “bản Ngã” của chúng ta, sẽ tiếp tục mở rộng.

Trí tuệ nhân tạo (AI), được sinh ra từ khát vọng của con người, sẽ tối đa hóa trí tưởng tượng của con người. Nếu chúng tiến hóa để thống trị vũ trụ, thì đó là do con người đã khao khát như thế. Trí tuệ nhân tạo AI đã và đang tạo ra những sự thay đổi nhanh chóng trong xã hội con người. Cũng chính vì thế, đạo đức của AI trở thành một trong những mối quan tâm lớn hiện nay, cần được giải quyết những rủi ro hiện hữu đối với nhân loại. Các chuyên gia tin rằng việc sử dụng AI một cách có lợi đòi hỏi sự kết hợp giữa sự xuất sắc về công nghệ và sự xuất sắc về đạo đức.

Hơn nữa, họ ủng hộ việc bảo mật các thuật toán trí tuệ nhân tạo (AI) và từ bi tâm. Nguyên tắc AI Asilomar được thành lập năm 2017 nhằm thiết lập các tiêu chuẩn đạo đức và an toàn cho việc phát triển và sử dụng AI, Học viện AI lấy con người làm trung tâm của Đại học Stanford, viện đại học tư thục thuộc khu vực thống kê Stanford, California (Hoa Kỳ), nhằm ngăn chặn việc sử dụng AI phi đạo đức, và Chương trình đạo đức tích hợp của Đại học Harvard (Đại học Harvard) cũng giống như thế.

Chỉ còn là vấn đề thời gian trước khi các trường đại học AI và Tổ chức Giáo dục Hoa Kỳ (IAE), Hệ thống giáo dục Alpha School, nguồn gốc từ Hoa Kỳ, lan rộng ra toàn cầu. Các trường đại học Hàn Quốc cũng đang nhanh chóng chuyển đổi thành môi trường giáo dục ứng dụng AI. Chúng ta không thể biết thế giới mới nào đang chờ đợi các thế hệ tương lai. Điều này cũng tùy thuộc vào quyết định của những con người tạo ra AI. Nhà Lãnh đạo Chuyển đổi Dữ liệu, Phân tích & Trí tuệ Nhân tạo Toàn cầu, Charles Boyle coi mối quan hệ giữa hai bên là “Một mối quan hệ đồng tiến hóa và chuyển đổi lẫn nhau, không phải là sự đối lập hay thay thế” (인공 지능과 인간, 상호 의존적 진화, 대립 또는 대체가 아니라).

Ngay cả khi AI, được tạo ra vì hạnh phúc của con người, trở thành một thực thể độc lập, chúng ta vẫn phải chung sống hòa bình với nó. Rốt cuộc, đạo đức AI chỉ có thể được quy giản về đạo đức của chính những con người đã tạo ra nó. Những hạn chế của nền văn minh, nơi con người, những kẻ đã trở thành thần thánh, lặp lại chu kỳ kiến tạo và hủy diệt, chính xác là những hạn chế của AI.

Có lẽ, giống như tâm trí của ngôi chùa Phật giáo Nhật Bản, Cao Đài Tự (Kōdaiji Temple), sẽ tốt hơn nếu tôn thờ AI như một nhà sư Phật giáo, một ngày nào đó sẽ thấu hiểu thế giới của vô minh và giác ngộ.

Ngay cả khi không có AI, vạn vật vẫn hoàn thiện sự tồn tại của chân không vô hạn. Cuối cùng, chính con người mới là người quyết định cách sử dụng con dao hai lưỡi của nền văn minh. Đây là lý do tại sao Phật giáo phải thức tỉnh nhân

loại hơn nữa.

Tác giả: **Giáo sư** 林林 /Viết dịch: **Sa môn Lê Văn Phước**

Nguồn: 林林 (**www.beopbo.com**)